

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatoriului [L3-
vészutoza], Nr 5.

Sortisorile nefrancate nu se voru
primi decatu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 8 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intragu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a:

prea. intragu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inserzioni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In loculu deschisu
20 cr. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la Diurnulu politicu

„FEDERATIUNEA“

pre Cursulu Anului MDCCCLXXI.

Conditiiunile remanu cellea vechie. Diurnulu va urma,
ca mainainte, a esaf de trei ori in septemana: Mercuri-a,
Vineri-a si Dominec'a, totu-de-un'a demineti'a. Pretiulu e
cunoscutu:

Pre trei lune . . . 8 fl. v. a.

„ 6 „ „ „ 6 „ „ „

„ anulu intragu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a si tierrele straine:

Pre trei lune . . . 8 lei n. = 8 franci.

„ 6 „ „ „ 16 „ „ = 16 „ „

„ anulu intragu . . . 30 „ „ = 30 „ „

Investiatoriloru satesci — addeverindu lips'a mediu-
loceloru — se va da, si pre viitoru, cu pretulu scadiutu,
adeca pre 3 lune 2 fl. v. a., pre 6 lune 4 fl. v. a., pre
anulu intragu 8 fl. v. a. Gratificatiunile se facu numai
celoru lipsiti de tote mediu-locele materiale, precum s'a
urmatu si pana acum d'in partea nostra.

Tramitera baniloru de prenumeratiune prin avise
postale este cu multu mai indemana si cu mai pucine
spese decatu prin epistole; deci colele de subscriptiune
tiparite, — cari le intrebuintiasemu pana acum, mai alesu
pentru collectanti, — au devenitu, intru adeveru, de
prisosu. Prin urmare, ni luamu libertatea de a roga pre
OO. nostri cetitori, ca se binevoiesca a se prenumera priu
avisele postale, unde se pote, era unde acesta indemana
lipsece, a tramite banii in epistole francate. — Collectan-
tiloru, cari voru binevoi a se insarcina cu adunarea pre-
numerantiloru, se da, ca si in trecutu, de la siette esem-
plarie, unulu gratificatiune, seu pre iulu respund. Numele,
post'a ultima, locuint'a, etc. a se scrie legibilu. — Recla-
mationile a se face in epistole deschise (nesigilate) si ne-
francate. Acesta o repetim intru adinsu, ca-ce totu se
mai intempla, de unii d'intre OO. cetitorii nostri reclama
in epistole sigilate, facundu spese netrebuintiose.

D'in caus'a serbatoriloru nostre, numerulu
prossimu alu diurnulu nostru va aparé numai mercuri-a
venitoria. Redactiunea.

Revist'a anului 1870.

II.

Germani'a departe de a fi unita, ea a
remasu impartita in Prussi'a si Germani'a de nor-
du de o parte, si in Germani'a dela amedia di de
alt'a. La 1. ianuariu 1870. s'a contopitu ministe-
riulu de externe prussacu cu alu Germaniei de
nordu. Camer'a prussiana s'a inchisu la 13. febru-
ariu si s'a deschisu parlamentulu germanu de
nordu; acestu parlamentu, pre langa tota oppune-
rea lui Bismarck, a stersu pedeps'a cu morte. In
30. aprile, partii'a liberale si progressista a tie-
nutu mare adunare, unde si-a facutu si publicatu
program'a. Cu inceputulu lui iuniu, regele Vil-
helmu, accompaniatu de Bismarck, a facutu visita
czarului Alesandru la Emsu; acesta a fostu acea
intelnire de la Emsu, care pre acelu timpu a fa-
cutu sgomotu atatu de mare. Totu in iuniu, par-
lamentulu germanu face unu pasiu retrogradu, si
revoca si sterge legea despre stergerea pedepsii
cu morte; elu se proroga, dar' erumpendu resbelu
era-si s'a intrunitu la 19. iuliu, si votandu
creditulu pentru purtarea resbelului s'a prorogatu
d'in nou pené la 31. decembre; a trebuitu inse-
era-si se se intrunisca cu inceputulu lui decem-
bre, pentru a adopta tractatulu de Versali'a cu
statele germane de la amedia-di, si pentru a vota
unu nou imprumutu de resbelu; totu atunci a
oferitu lui Vilhelmu titulu de imperatu, si a tra-
misu o comisiune de 30. membri, care se pre-
sinte regelui adres'a relativa la acestu faptu do-
ritu de rege si voitu de Bismarck. Regele a pri-

mitu titulu, dar' coron'a anca nu si-a pusu-o pre
capu. Bismarck trimete apoi o nota lingusitoria
in Vien'a, relativa la unitatea germana care prin
tractatulu de Versali'a s'a facutu contr'a tratatu-
lui de Prag'a de la an. 1866.

Despre Germani'a de la media-di insemnamu
numai atata, ca singura Bavari'a a fostu, care
precum la inceputulu anului a facutu oppositiune
politicea prussace, asi'a singura camer'a bavara a
fostu, care la finitulu anului s'a oppusu mai se-
riosu la adoptarea tractatelor de Versali'a.

Angli'a, predominata de egoismu ca totu
de-a-un'a, nici in anulu 1870. n'a potutu se nu
fia decatu passiva fatie cu evenemintele europene.
Singuru odata a prinsu partea Belgiei, dar' in
urma nici cestiunea pontica n'a fostu in stare se
o scota d'in passivitatea sa condemnabila. In 8.
ianuariu s'a deschisu parlamentulu, care a per-
tractatu memorabilulu bilu despre proprietatea
fondisaria. In camer'a de susu, Richmond a luat
conducerea tory-loru. In Irlandi'a, pre la incepu-
tulu lui martiu, s'a facutu demonstratiuni turbu-
rose; Gladstone inse le suffoca prin dispositiuni
esceptionali, la cari parlamentulu lu imputerise.
La 27. iuniu more ministrulu de externe Claren-
don, si-i ocupa loculu Granville. Fenienii, atatu
in Irlandi'a catu si in Canad'a, se revolta; dar'
guvernulu inneca revolutiunea. In iuliu, Angli'a
se areta ca voiesce a lucra in interessulu pazei;
insu-si Granville a mersu la Paris; dar' pacea a
remasu arm'a. „Times“ comunica unu projectu de
tractatu, ce Bismarck dictase in pen'a lui Bene-
detti, si care amerintia neutralitatea si indepen-
dinti'a Belgiei; acestu comunicatu a adusu opi-
niunea publica intr'o iritatie respusa; Glad-
stone, la una interpelatiune relativa la acesta scire,
a respunsu ca s'a incheiatu unu tractatu cu partile
belligeranti, prin care Angli'a se oblega, ca pre
casu, candu ore care d'in belligeranti ar' violá
neutralitatea Belgiei, ea, Angli'a, va adjuta in fa-
pta pre cealalta parte intru sustinerea neutralita-
tii. La not'a lui Gortschakoff d'in 31. oct., a re-
spunsu si Granville, si a tramisu si o replica la
Petroburgu; in urma inse a primitu conferenti'a
propusa de Prussi'a, care preste putinu se va in-
truní la Londr'a.

Russi'a, cu inceputulu, si mai pené cãtra
finitulu anului a fostu retrasa in vietia s'a abso-
lutistica. Budgetulu presintatu in ianuariu a are-
tatu unu deficitu de 9 milione ruble. In urm'a
unoru proclamatiuni socialstice, s'a instituitu o
curte suprema anume pentru crime, si in contr'a
cazaciiloru de la Donu s'au luat cele mai aspre
measure. Asemeni measure s'au aplicatu si contr'a lo-
cutoriloru d'in partile orientali ale imperiului, si
czarulu n'a voitu a le asculta plangerile. Dupa in-
telnirea de la Emsu, czarulu s'a dusu la Varsia-
vi'a, unde a primitu visit'a archiducelui austriacu
Albrecht. Sub resbelu, Russi'a a remasu neutra;
dar' e pre-verosimilu, ca esiste intre ea si intre
Prussi'a o legatura pentru certe eventualitati. La
31. oct., a scrisu Gortschakoff not'a cunoscuta des-
pre desneutralizarea Marei-Negre. Acesta nota a
facutu mare sensatiune; lucrulu se va pertracta
in conferinti'a de Londr'a. Pené atunci unu de-
cretu imperatescu a introdusu oblegamentulu ge-
neralu la militia, si pre cum se aude mari prepa-
rative militari se facu.

Turci'a la inceputulu lui ianuariu s'a im-
pacatu cu Chedifulu Egiptului, si si-a primitu ar-
matu'a si nãile indereptu. In martiu, Port'a si-
rechiama armat'a de la confiniile Montenegrului. Si
totu in martiu, beseric'a bulgara castiga esarchu
independentu. Er' in aprilie, Port'a sanctionedia
ruperea besericea armene-catolice de beseric'a ar-
mena orientale. Resbelulu a facutu mare impresi-
iune si in Constantinopole, si guvernulu la 19.
iuliu a conchiamatu pre toti rezervisti. — In
cestiunea pontica, Port'a s'a luat intru tote dupa
celelalte poteri occidentali, si a primitu projectulu
de a se tiené conferinti'a in Londr'a. Relatiunile
Portii cu Roman'i'a au remasu cele vechi.

Belgi'a a eminat in anulu 1870. priu o
multime de legi liberali ce camer'a a votatu; in-

tre altele legea noua despre responsabilitatea mi-
nisteriale, si legea noua electorala. La erumperea
resbelului a fostu necesarie unele dispositiuni mi-
litari; cele ce s'au si facutu de alungulu confiniu-
lui tierrei cãtra Germani'a si Franci'a. Sub resbelu,
Belgi'a a observatu neutralitatea sa, si ea nici de
aci inainte nu o va calca.

In Dani'a nu s'a intemplatu nimicu ce ar'
fi potutu atrage atentiunea Europei. Marchisulu
Cadore voiá in iuliu cá Dani'a se ide parte activa
la resbelu; ea inse s'a declarat neutra, si pre
langa tote ca poporul cerea resbelu, ea a remasu
neutra inca si atunci candu flot'a francesca se are-
tase aproape de Copenhag'a.

In Suedi'a-Norvegi'a, camer'a procla-
ma dreptulu electoralu pentru tote sectele religio-
se si pentru ovrei. In iuliu 25., Svedi'a anca se
declara neutra fatie cu partile belligeranti.

In Elveti'a, la 1. februaru se alege Dr.
Doubs presiedinte alu federatiunei. Sub resbelu s'a
portatu cu multa umanitate si ospitalitate cãtra
refugiati d'in ori care parte a belligerantiloru; a fa-
cutu sacrificie, contribui pentru locuitorii Strass-
burgului, si in urma pentru cei d'in Belfort. A
recunoscutu formalu republic'a francesca, si preste
totu si-a tienutu neutralitatea sa.

Portugali'a e memorabila in an. 1870.
pentru lovitura de statu a lui Saldanha; Gre-
ci'a pentru dese schimbãri ale ministerieloru.

Copit'a cea de callu a lui Mefistofele politicu-confessiunala.

Principiis obsta.

„Albin'a“ in Nr. 109 d'in 22. dec. 1870. st.
n. publica unu articulandru essitu de la Redac-
tiune, privitoriu la numirea si consecrarea noulu
epu de Lugosiu, Ioanne Olteanu. Redactiunea, la
scirea electrica a diurnalului „Pester Lloyd“, prin
care se anuciase santfrea lui Olteanu prin epu-
pulu rom. gr. de Oradea-Mare, se suffulca, innoda
unu cioroboru, ca mai totu de aun'a, candu are
aerulu de a se urea pre callulu cellu de bataia
allu politicea salle cellei inalte. — Incepe cu per-
sonalitati, continua cu ruptur'a (?) in beseric'a
rom. gr. cat. si finesce cu lovitura orba in aceea-
si beseric'a. Adeca, „miscet quadrata rotundis“ si
apoi „desinit in angvem mulier (secus etiam) ob-
scoena superne.“

Invectivele personali, — cari nu potu inter-
ressá decatu pre parintele epu Olteanu, — la-
sandu le de una parte, — assemenea si erupti-
nea dorintiei secrete, despre „ruptur'a“ (in bes.
rom. gr. cat.), carea de altmintrea de va fi esis-
tandu unde va, existe numai in creerii scrietoriului
articulandru d'in cestiune, — trecemu la acea
parte, carea trebue se interessadie nu numai pre
romanii gr. cat. ci si pre fratii loru gr. or. dori-
tori de pace si armonia intre ambele confessiuni
sorori a le fratiloru d'unu sange. Era pentru ca
onorab. Cetitori se pote insi-si judeca in cunos-
cintia de causa, si noi, pentru ca se nu potemu fi
accusati de procedur'a ce se urmédia facia cu
noi, ferindu-ne ex principio de „poena talionis“
nu vomu estrage cuvinte singuratece seu sentintie
alterate cu intentiune, ci vomu reproduce d'in
cuventu in cuventu innaltele idei, intocmai dupa
testulu orig. d'in „Albin'a.“ Eca te-le! precum
urmédia:

„Nu odata am auditu cu urechile nostre pre unguiri
catolice de influentia, buna ora pre epulu Korizmic, fostulu
referinte alicu in cele besericesci, espeptorandu-se — une-
ori cu mare indignatiune, ca — „beseric'a romana greco-
catolica nu respunde chiamarei, destinatiunei ei, nu merita
nici o par'a d'in marile sume ce costa ea fondului religiu-
nariu si vistiriei statului.“

De candu inaltiatulu imperatu dede tier'a pre man'a
unguriloru, beseric'a romana unita nu numai a trebuitu se
fia sentitu cum totu mereu i se curma intrarea la fondulu
religiunariu, ci — cei ce se voru fi interesatu, voru fi in-
tialesu si caus'a.

Nu pentru de a respandí lumina si idei natiunali,

pentru de a procrea Sincaiesci si Claini, si — pronunciparentalisti — au combinatu iesuitii uniunea besericesca si au introdus'o la noi imperati'a; dar' — de diece ori nu, ca se simpatisea, se dea man'a, se lucre in solidaritate cu — sismaticii!

Neiertata este romanilor uniti amici'a cu fratii lor ortodossi; Siolutiu — fia-iertatu, scia multe se spuna despre acest'a, dar' au esperitu destule si unii putieni domni d'in Logosiu, Orade si Blasiu.

De alta parte — intre tote impregiurările, remunerate sunt intrigările, insinuarile, atacurile fratilor de alta confesiane.

Suntemu prè departe d'a vrè se negămu, că in unele epoce s'a incercatu practisarea acestei miserabile politice si prin capii bisericeii ortodosse, si — nu fara rezultat: totu-si de cablu naturalu alu acestui fetu iesuiticu s'a privitu pururia si se privesce până asta-di beseric'a unita.

Suntemu curiosi se vedemu: facia de afrontulu ce i se fece, ce felu de atitudine va sel se id ea?! De aci vomu cunoaste, si va cunoaste lumea poterea morala de care dispune ea.

Nu trebuie se spunemu, că resolutiunea ei va fi de mare influentia pentru viitorulu natiunei romane.

Missiunea nostra de diurnalistu si de romanu, ni impune detorinti'a de a intempina d'in capulu locului assemenea aberatiuni spiretuali si de a combate ori-ce felu de incercare de a scormoni funestulu confessionalismu, că ci ideele scrinite trebuiescu sugrumate indata la nascerea lor.

Mai nainte de a ne apuca de scarmenarea speciale, vomu permite câte-va observatiuni generali.

Cellu ce crede a avè missiunea de a combate peccatele, abusurile, scaderile, etc., cari se ivescu in sinulu cutarei corporatiuni, societati, beserice, etc., trebuie se le combata obiectiv si daca acelle imperfectiuni sunt, precum totu-de-un'a sunt, legate de persona seu si persone, se le combata si pre aceste-a, nu este inse permisu a navali a supr'a intregi societati, corporatiuni, etc., că ci atunci ar' urma că trebuie atacate tote besericele, seu chiaru crestinismulu intregu, pentru rellele ce existu, ori se pare că existu si se crede a se tolera in sinulu lor, ceea ce ar' semena seu a se lupta cu morile de ventu, seu a descoperi peccatoasele pasiuni si malitios'a intentiune a inimei, ceea ce era se observa indata ca si cuiulu d'in saccu.

Cellu ce crede, că cellea doue confessiuni de cari se tienu romanii, sunt una „fericire“ pentru natiune, precum au professatu a crede acest'a, actualu Redactoru allu „Albinei“ intr'unu Nr. allu acellui diurnal, acellu-a nu pote arrunca petr'a a supr'a intregi besericeii unite. fora că petr'a se recada pre capulu aruncatoriului.

Cellu ce, că diurnalistu romanu, dovedesce partialitate facia cu confessiunile rom. avendu predilectiune pentru un'a si ura neimpacata pentru cealalta, acellu-a nu este demnu de a portá penn'a de diurnalistu romanu, ci se o depuna si daca vre, calugaresca-se in confessiunea predilectiunii salle. Acolo excessulu zelului inflaccaratu se pote si eserce si a se scusa in catu-va. Era daca diurnalistulu rom. i-ar' lipsi criteriulu originei romane, atunci devine forte suspiciosu romanilor si preasioru pote trece de vilu intrigantu si speculatoriu, care tinde a exploata, nu numai pre particulari, ci si confessiune intréga si prin acest'a pre natiune.

Credemu a avè dreptulu de a poté face aceste reflessiuni generali, pentru că, in cursulu intregulu deceniu, de candu avem onorea de a figurá cá modestu diurnalistu rom. peccatulu confessionalismulu ar' fi cellu d'in urma, carele nis-ar' poté imputá vre una data.

Ne-am ocupatu si ne ocupămu toti diurnalisti de cestiuni besericesci, acestu dreptu compete toturoru fora privire la confessiune. Daca diurnalistulu romanu se ocupa mai adese ori, caus'a e parte, că beseric'a romana (cu ambele ei confessiuni) porta caracteru eminentu natiunalu. Beseric'a nostra e strinsu unita cu vieti'a nostra natiunale, ea a fostu, in tempuri grele, palladiulu natiunalitati nostre, era in tempuri mai serine, d'in sinulu ei maternu au esitu renascerea nostra natiunale, politica si literaria. Precandu natiunea romana era calcata, politicesce nemicita, abiè tolerata d'impreuna cu beseric'a ei, atunci poporulu nostru redusu la starea Elotiloru, parasitu de nobilimea sa, renegata pentru interesse materiale, numai in sinulu besericeii sale cerca si aflá mangaiare in adunc'a sa dorere si amaritiune. Clerulu romanu nu s'a deslipitu de serman'a opinca. Ellu au luatu in mana si flamur'a natiunale si a portatu-o sub totu tempulu, catu perfidii stapani potura tiene poporulu in catusie, pana candu provedinti'a divina, prin radiele libertatii, rupse cate-nele de pre braciele poporului si natiunea romana

deveni si ea majorena. De aici provine adunculu nostru respectu si devotamentu, impreunatu cu sincera iubire, către preutimea nostra in genere si fora osebire de confessiune. — Diurnalistulu rom. se ocupa, mai de parte, mai adese ori de cestiuni besericesci si d'in cauza, că ni lipsescu organele besericesci. Daca ierarhi'a besericeii rom. gr. or. n'are inca unu organu, este lucru de scu-satu, pentru că abiè de cati-va anni au reinviatu ca fenicea d'in cenusia, apoi i-lipsescu inca si mediu-locele; — dar', de trei ori rusine! pentru ierarhi'a rom. gr. cat. carea, binisioru dotata precum este, ar' poté spriginu unu organu besericescu. facandu pre annu neinsemnatulu sacrificiu de a remunera ostenele unui aptu Redactoru. Acesta summa abiè ar' face una partecica d'in banii, cari sub speciosulu titlu de „denarii lui Petru“ s'au stracoratu de cati-va anni in coce, d'in pungele prelatiloru rom. gr. cat. spre ajutorarea unui patriarcu decrepitu si imbecile, carele, unelta in man'a unei secte fanatice, sustiene antichristian'a doctrina despre necessitatea potestatii sale lumesci si d'in pungele simplicissimiloru sei credintiosi au stipendiatu pre gendarmii si pretorianii sei, prin cari credeá a mai poté impropriu deschiatulu si putredulu scaunu regale, pre carele n'ar' fi trebuitu se se urce neci ellu, neci ambitiosii sei predecesori, ci se se fi tienutu strinsu de esemplulu si invetiaturele Marelui Invetiatoriu allu lor.

Daca prelatiloru rom. gr. cat. nu li-s'ar' poté imputá decatu numai atata, usioru s'ar' trece cu vederea acestu pretestu de pietate si devotamentu falsu, inse e unu secretu publicu că primulu si uniculu organu besericescu („Sionulu romanescu“) au trebuitu se incete, pentru că intrigele si persecutiunile secrete ale prelatiloru au paralisatu tote ostenelele acellui zelosu preutu, carele au preferitu a succumbe, decatu a suflá in cornulu ultramontaniloru.

Ecce dar', causele principali, pentru ce diurnalisti romani cauta se se ocupe si de cestiuni besericesci mai adese ori si mai intru adinsu, decatu alti diurnalisti. Inse detorinti'a diurnalistulu rom. e indoitu mai mare decatu a altor'a de a tratá cu tota precautiunea delicatele cestiuni besericesci, si mai alesu cellea confessionalisti si interconfessionalisti.

E lucru prea-cunoscutu că mainainte de an. 1848. armonia intre romanii de ambe confessiunile era atatu de mare, catu preutii gr. cat. facea d'impreuna cu fratii lor gr. or. functiuni besericesci. Acesta fraterna armonia au culminatu la 1848, cu ocaziunea maretiei si pururea memorabilei adunari natiunale de la Blasiu, in catedral'a de acolo, si in faci'a a 40,000 romani, cari cu lacrimi de bucuria au privitu la santulu actu allu concelebrării ambiloru archipastori ai lor la acelu-a si altariu innaltiatu pentru adorarea Mdi Ddieu.

Dupa 1848, acesta armonia s'au turburatu prin excessulu de zelu allu confessionalismulu reu intiellesu d'in partea archiereiloru rom. cari oprira preutiloru resp. de a mai functiuna impreuna cu fratii lor de cealalta confessiune. Cu tote acestea, pre callea publicitatii, nimene n'au cute-diatu a turbura pacea intre frati. Diurnalisti rom. tratandu a supr'a osebiteloru cestiuni besericesci, au observatu cu scumpetate tactulu cellu finu si decorulu, ce in mai mare mesura nu s'ar' poté gasi neci la natiuni mai innaintate in cultura.

In „Albin'a“ numai s'a stracoratu mai de multe ori nesce correspondentie cu preaviua espressionu de unu confessionalismu esageratu. — N'am reflectatu neci odata la assemenea extravagantie, cu tote că acelle era scrise cu invederat'a intentiune de a atitii spiritele, elle inse era nesce aberratiuni locale d'in Banatu! Aici se ivescu semne sporadice nu numai de intolerantia, si ura confessionalu, ci si de provincialismu, ca se nu dice-mu separatismu. Intre toti romanii Daciei Traiane numai unii romani d'in Banatu si mai allesu cei crescuti intre Sërbi, sunt capabili de ura confessionalu, pre aiurea abiè unii popi se cam ciondranescu, acesti-a inca mai totu-de-un'a d'in cause — stolarie. Inveninatulu confessionalismu ce gras-sedia in capetele unoru banatiani este efectulu funestei domniri indelungate a ierarhieii sèrbesci. Va trece si acestu reu, — spre a carui sterpire mai multu va contribui deocamdata timpulu decatu ratiunea, — numai se nu se ivesca d'in candu in candu seu fanatici seu intriganti spre a-lu scormoni, suflandu in spudi'a ce este de a se stinge, era nu d'a se atitii.

Candu inse unu Redactoru insu-si, carele, in correspondentie fabricate de man'a sa, nu se sficese a se intitulá insu-si pre sine „conducatoriu, luminatoriu, indreptatoriu“, etc., mai adaugandu-si inca si modestele epitete de „mare, neobositu“, etc. vine, chiaru cu foile in mana, spre a suflá

in spudi'a confessionalismulu si cutedia a veni in d'ia mare, molipsindu diurnalistic'a rom. dupa ce cu mana sacrilega, de mai multi anni ambla, intru ascunsu cu tetiunele aprinsu, — pre unulu cá acestu-a, a carui ura confessionalu se pare a fi mai mare decatu iubirea-i către natiunea rom. toti diurnalisti rom. nepreocupati si feriti de acesta urta pasiune, sunt detori a lu intempina cu unu vigorosu „Veto!“ si nerespectandu ellu collegial'a admonitiune, innaltulu tribunalu allu opiniunii publice se-lu traga in judecata, enunciandu a supr'a tetiunariului, sententi'a suprema, de la carea nu se pote appellá mai de parte neci chiaru la vre-unu tribunalu confessionalu.

Cá conducatori ai unei natiuni potu figurá si individi, cari nu sunt fii genuini ai acelei-a-si, dar' se recere a pune in servitiulu natiunii nu numai facultatile mintii, ci a-i da toto-data si sentimintele inimei — „amorea“ carea e mai pretiosa decatu servitiile spiretuali, facute, intr'uneori, d'in calculu bine precugetatu. Cellu ce iubescu natiunea, i este si mila de d'ins'a, prin urmare se feresce de a arrunca saget'a in sinulu ei cellu vulneratu de secle. Conjurămu pre actualulu Redactoru allu „Albinei“ ca se i fia mila de natiunea rom. si se nu arrunce simbarele discordiei in sinulu ei, — cellu pucinu nu d'in loculu, la care l'a redicatu, cu altu scopu, credemu noi, liberalitatea unei generose familie; — că ci diurnalistic'a rom. cá potinte arma spiretuale, are missiune multu mai sublime, decatu că ea insa-si, degenerandu, se deschida rane vechie seu se infiga altele noue in peptulu cellu doiosu allu natiunii.

(Finea va urmá.)

De pre campulu resbelului.

Diariulu vienesu „Tagespresse“ publica, cu privire la invingerea francesiloru d'in 9. ian., reportata la Villersexel, urmatoriulu telegramu d'in Bournel, datatu d'in 9. l. c.: „Invingerea armatei francese de ostu e perfecta; lupt'a durá tota noptea in jurulu castelului Villersexel, unde s'au fostu retrasu prusii. Castelulu, care e proprietatea ducelului de Grammont, fu prefacutu in ruine. Prusii sunt asta di in retragere deplina spre Veoul. Pusetiunea armatei generalului Bourbaki e escelinte; generalulu e plinu de curagiu, era truppele de incredere si zelu.“

Facia de acesta scire a diariului susu indicatu, primiramu urmatoriulu telegramu d'in Munico, datatu d'in 11. ian.: Una scire telegrafica, tramiša d'in Versailles ministeriului de resbelu, comunica: In 8. ian., colonelulu Dannenberg respinse la Montbard unu atacu alu trupeloru garibaldiane. In 9. ian., generalulu Werder dede, in mersulu seu spre Villersexel, a supr'a flancului stangu alu corpului 20. de armata alu francesiloru, si ocupa Villersexel-ulu, cu care ocaziune facu preste 500 de prisionieri si ocupa doue acule. — Tote atacurile inimicului, care pareá a desvoltá poteri considerabile, fure respinse d'in partea nostra cu perdiri neinsemnate spre lini'a Villersexel, Moimay si Marat. — Truppele generalului Chaney se retraseru, in 9. l. c., d'in tote punctele către Le Mans; avangardele nostre au strabatutu pana d'incolo de Ardenay; numerulu de pana acum'a alu prisionieriloru francesi se urca preste 1000 fetiori.

Precum se vede nemtii tienu si acum'a strinsu la indatenatulu loru sistemu, d'a ascunde si mistifica veri ce fapta nefavoritoria armeloru lor. De altmintrele-a evenimentele ulterioare voru aretá incatu sunt adeverate buletinele nemtiloru.

Unu telegramu oficialu d'in Bordeaux, d'in 11. ian., publica urmatoriulu raportu alu generalului Chaney, datatu d'in Le Mans, in 10. l. c.: Armatele principelui Fridericu Carolu si a marelui-duce de Mecklenburg si-duplicara asta-di incordările cu ocaziunea atacului facutu contra fluviulu Huisne, in directiune vestica de la Le Mans. Colonele nostre, amenintiate d'in tote partile, trebuira se se retraga in pusetiunile statorite de mai inainte. Lupt'a fu mai veheminta la Monfort, Champagne, Parigne, Lèveque, Jurilles, Change si in alte puncte; dupa una resistintia inversiunata de siese ore, brigada Ribel trebui se ceda inimicului satulu d'in urma; perderile nostre de asta-di sunt mari, era ale inimicului sunt dupa maturisirea prisionieriloru, si mai mari.

Dupa scrile prusesci d'in Amiens, datate d'in 10. ian., cetatea Peronne a capitulatu, cu care ocaziune s'au facutu 3000 de prisionieri. — Generalulu Bourbaki telegrafeza guvernulu francesu d'in Bordeaux, că in noptea de la 9. ian. prusii fure alungati d'in casele cetatii Villersexel. In 10. l. c., demaneti'a, inimiculu parte parasit cetatea, parte se dede prinsu.

Pre candu erá sè ni inchiáiámu raportulu nostru, firulu electricu ni aduse urmatoria scire d'in Bordeaux datata d'in 12. ian : „Unu telegramu alu generalulu Chancy d'in Le Mans, de la 11. l. c., noptea, comunica : Asta-di avù locu la Le Mans una lupta. Inimiculu ne atacà pre intrega lini'a ; generalulu Jaureguiberg se tienù cu tarla pre tiermurulu dreptu alu fluviului Huisne ; generalulu Colonis se luptà, cu inversiunare, siese ore pre siesulu Acours ; generalulu Gougeard manifestà energia mare ; truppele bretanice contribuira in modu puternicu la sustinerea pusetiuniloru importante de la Change ; generalulu Jouffroy si-tienù pusetiunile pre langa tota obosel'a truppeloru si in butulu totororu incordàriloru inimicului ; divisiunea Roquebrune resistà cu tarla pre drumulu Parigne ; petrecemu preste nopte in pusetiunile nostre afara de Tuilerie, care pusetiune fù luata de inimicu la murgitululu serej, inse s'au facutu despusetiuni pentru reocuparea ei. Numerulu prisnieriloru nu e inca cunoscutu ; numerulu totalu alu poteriloru ingagiate se specifica la 180.000 fetiori ; lupt'a se terminà numai noptea ; perderile nostre, sunt considerabile ; duoi coloneli fure raniti ; perderile inimicului sunt si mai mari. — Mane se ascepta unu atacu nouu.

Romanii

si

Constitutiunile Transilvaniei.

Optu-spre-diece secle de ca du coloni'a divului Traianu sta viua cu limb'a si dreptulu seu pre ruinele Daciei lui Decebalu ; optu-spre-diece secle de esistenza i confirma titulu neprescriptibilu la pamentulu ce de atâte secle fara intrerumpere lu posiede, lu locuiesce. Acèsta coloni'a uitata adese-ori, asuprita mai neintreruptu, calcata de multe-ori : este poporulu romanu, care de la pacea de Carlovitiu, mai bine de unu seclu si diumetate, de candu imperatulu Leopoldu a devenitu domnu a supr'a Transilvaniei — si pana asta-di, a remasu totu-de-un'a celu mai credintiosu tronului si dinastiei.

Acestu poporu desconsideratu in trecutu, maltratatu de inimicii interni, asupritu in tote si preste totu — nu se mai pote in viitoru si chiaru asta-di a nu mai fi bagatu in sèma, fara ca stabilitatea tronului sè nu se clatine, si fara ca consolidarea monarchiei sè nu se amerintiata. — nu de elu, ci chiaru de acei-a cari lu desconsidera.

Poporulu romanu, natiunea romana, trebe restituita in tote drepturile publico-politice in tier'a ce o locuiesce si care prin urmare este a ei. A decide a supr'a acestei cestiuni, insemnèza a decide despre sortea nu numai a romaniloru ci si aceloru popore cari in numeru cu multu mai micu decâtu ei, dar' intre ei locuiescu, insemnèza a decide despre sortea patriei loru : despre Transilvani'a.

Romanii, dupa dreptu si lege chiaru, au asemeni drepturi politice ca si ungro-secuii, ca si sasii in Transilvani'a ; ei inse, via facti, sunt esclusi de la usulu aceloru drepturi ; ei trebe restituiti in drepturile loru.

Sè incercàmu a probà acèst'a d'in istoria, d'in institutiunile tieriei, d'in lege.

I.

Siepte secle inainte de venirea unguriloru, romanii prin tote fatalitàile aceloru timpuri, si pre langa tote incursiunile barbariloru, au sciutu sè remana domni stapanitori ai pamentului, ce braciulu loru, invingerile gloriose ale lui Traianu, le-a datu. Dar' nu ne vomu ocupà cu acèsta parte a istoriei ; nu vomu basà drepturile romaniloru numai pre acèsta parte a titlului loru la tier'a ce o locuiescu, la drepturile ce li se cuviniu ; nici nu ne vomu provocà la titlulu loru de esistenza neintrerupta de atunci si pana asta-di.

Vomu demonstrà numai cà romanii, de jure si de lege chiaru si de la venirea unguriloru si de la colonisarea sasiloru in Transilvani'a, au si trebe sè aiba atátu cu cei-a câtu si cu acesti-a drepturi egali politice si nazionali.

Celu mai vechiu istoricu ungurescu, Anonymus Belae regis notarius, dice in istori'a sa, cà la venirea unguriloru in Transilvani'a, pe la a. 890., romanii erau cari locuiau acèsta tièra, si si-aveau principele loru propriu, care caduendu in batai'a cu Tuhutum, ducele unguriloru, si ei, romanii vediendu mortea principelui loru, d'in buna voia dextram dantes, si-au alesu domnu pre Tuhutum.

Èca unu pactu, pactum conventum, intre romanii si unguri, prin care romanii departe de a abdice sèu a si perde, ei au impartitu drepturile loru cu ungurii.

Privilegiulu regelui Andreiu II. dela a. 1224., care sasii lu esplica numai in partea loru, nu pote a nu se aplicà si la romanii d'in fundulu regescu. Cuvintele privilegiului arèta destulu de claru, cà acelu-a nu privesce numai pre sasi, ci pre toti locuitorii „a Város usque Barolt, terra siculorum, terra Sebus et Daros“, cari locuitori nu erau altii decâtu romanii, si cu acesti-a, dice privilegiulu, cà sasii „unus sit populus“, adeca sasii sè aiba asemeni drepturi ca si romanii ; si mai multu, acelu privilegiu nu da sasiloru numai drepturi politice asemeni cu romanii, ci

si usulu paduriloru acestoru-a — Sylvam Blaccorum — lu da comunu cu sasii — usus comunes exercendo.

Èca unu actu, care confirma drepturile publico-politice ale romaniloru d'in asià numitululu fundu regescu in Transilvani'a.

Istoriculu Pray, in Disertatiunea sa istorico-critica, produce unu documentu autenticu dela Conventulu S. B. Mariae Virginis d'in Colos-Monosturu d'in a. 1437., in care „Universitas regnicolarum Hungarorum et Valachorum“ se provoca la unu instrumentu alu regelui S. Stefanu, in care se tractèza despre immunitàtile loru comune.

Este de insemnatu aci cà in Ungari'a si Transilvani'a, espresiunile „Universitas“, „regnicolae“ se aplicau numai la poporele cari aveau esistenza politica, si cari erau compuse d'in individi cu esistenza civile, si acesti-a erau nobilii si cetatiani, cari formau staturile tieriei.

Documentulu produsu de Pray si care l-amu citatu mai insusu, arèta dar', cà romanii pe la a. 1437. se numerau intre „regnicolarum Universitas“ ca si ungurii, si cà ei cu acesti-a anca pre timpulu lui Stefanu I. rege, aveau asemeni immunitati.

Cà romanii au avutu asemeni drepturi cu ungurii si cu sasii, si cà ei, romanii, au fostu in usulu comunu alu aceloru drepturi, o dovedesce anca si acea impregiurare, cà o multime de barbati d'in sinulu natiunei romane, au fostu in cele mai inalte deregatorie ale tieriei, precum si in comitate si in fondulu regescu. Ionu Corvinu Huniade a fostu la a. 1441. Voivodn alu Transilvaniei. Mateiu Olahus, a fostu pre la a. 1550. jude regescu in Orestie. — Fratele acestui d'in urma, Nicolaus Olahus, care singuru dice in scrisorile sale cà este romanu, a fostu cancelarulu de curte la imperatulu Eerdinandu I. Èra Mathia Corvinu, fiulu lui Ionu Corvinu, a fostu rege alu Ungariei. Cumcà acesti-a au fostu de stirpe romana, asta-di cine se mai indoiesce ?

Cum poteau romanii sè ocupe posturi atátu de inalte in tier'a, dacà natiunea romana n'avea asemeni drepturi cu celelalte natiani ?

Dar' cum natiunea romana ca atare cu incetulu cu incetulu si via facti a fostu scosa d'in usulu a tote drepturile politice in tier'a sa ?

D'in vechime, afara de privilegiulu andreanu si afara de documentulu memoratu de Pray, abiè ne-a mai remasu vre-unu actu publicu, celu putienu in dreptulu publicu alu Transilvaniei nu se afla nici unulu, care sè mai pomenesca despre „Universitas“ sèu „regnicolae Valachorum.“

De pre la anulu 1344. acum, incepuse a se tolosi espresiunea „Nobiles“, sub care se presupune cà se intielege „Universitas regnicolarum Hungarorum et Valachorum.“

Astefelu intr'unu documentu de la a. 1344., pre care lu produce Szereday in „Serie Episcoporum Transilvaniae“, se dice : „Regnicolae Nobiles, Siculi et Saxones.“ Chiaru si in documentulu fatalei uniuni de la a. 1437. se dice : „Barones Nobiles, nec non Saxones potiores septem sedium saxonicalium et siculi.“

Acì, prin acèsta uniune, baronii nobili fia fi fostu numai unguri sèu si romanii, saxoni potiori si secuii, s'au pusu facie in facie cu natiunea, cu corpulu natiunei loru in specie, si facie cu natiunea romana preste totu. Feudalismulu a juratu morte democratiei, si stergerea drepturiloru omenesci.

Nu incape indoiela, cà intre „barones nobiles“ erau si romanii ; documentu pentru acèst'a este jurstarea, cà pana in du'a de asta-di se afla o multime de nobili de origine romana. Acei-a inse chiaru prin conjuratiunea de la a. 1437. s'au ruptu de càtra corpulu natiunei, care in cea mai mare parte nu se tieneà de class'a „baroniloru liberi.“

Sè insemnàmu aci, cà ungurii putieni la numeru mai toti erau nobilii, prin urmare nobilii romanii rupti de corpulu natiunei, naturalmente s'au alaturatu langa acei-a, cu cari si altmintere erau de conditiune egale politica, si le-a primitu mai in urma si limb'a, si obiceiurile ba chiaru si religiunea.

Amu poteà sè numimu aci familie intregi, cari si asta-di traiescu si sunt de origine romana, dar' cari mai alesu cu introducerea religiunei reformate in seclulu XVI., lasandu-si religiunea romana orientala, si trecundu la cea reformata, au uitatu de originea loru si s'au facutu unguri. Nu le vomu numi inse, pentru cà putienu ni mai pote folosi numele loru ; vomu trece preste ele, precum ele, negandu-si sangele, au trecut la sange strainu.

Sè urmàmu mai departe firulu istoricu.

(Va urmà.)

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 10. ian., 1871.

Presedintele Paulu Somssich deschide siedinti'a de asta-di a camerei reprezentantiloru la 11 ore a. m. — Pre bancele ministeriali : c. Iul. Andrassy, c. Georgiu Festetics, Stef. Gorove, Balt. Horváth si Ios. Szlávy.

Dupa bineventarea deputatiloru, presedintele pune pre biuroulu camerei unu registru despre interpellatiunile, propunerile si proiectele de legi, presintate in lun'a lui decembrie, si trecute nedeliberate in agendele d'in lun'a lui ianuaru. — Se va tipari si distribui.

Se distribuie raportulu ministrului de culte, relativu la starea instructiunei publice in scolele poporale si mediere. Dupa ace'a camer'a verifica definitivu alegerea deputatiloru : Iuliu Farkas, Maccimilianu Falk, c. Iuliu Szapáry si b. Alessiu Bánffy. — Deputatulu Iosifu Hosszu si-depune mandatulu de deputatu, fiindu numitu oficialu la curtea de contabilitate. — Se ordinezã alegere noua in cerculu respectivu. — In fine, se presinta mai multe petitiuni, cari se transmitu comisiunei petitiunarie.

Ioanu Kiss adreseza ministrului pentru aperarea tieriei-urmatori'a interpellatiune: Dupa-ce in Pest'a si in alte iudectiuni se ièu mesure pentru asentare, fara ca contingentulu de recrute sè fia votatu in modu legalu, intreba pre ministrulu pentru aperarea tieriei 1) dacà are cunoscintia despre aceste mesure ale iudectiuniloru, si 2) dacà acelea se referescu la assentarea d'in an. 1871, nevotata inca ? — Se va comunicà ministrului concerninte.

Iul. Schvartz presinta unu proiectu de conclusu, relativu la infintiarea unui consiliu de statu in Ungari'a. — Se va tipari si distribui.

Colom. Széll presinta raportulu comisiunei financiare relativu la bugetulu de pre anulu 1871 ; dupa ace'a relateza despre bugetele speciale ale ministerieloru : pentru aperarea tieriei, justitiei, cultului, financierulu, despre alu ministeriulu langa person'a Majestàtii Sale, alu ministeriulu croatu-slavonu si despre alu ministrului-presedinte. — Raporturile se voru tipari si distribui.

Ministrulu justitiei, Balt. Horváth, pune pre biuroulu camerei proiectele de legi despre conventiunile de statu, inchiariate cu Franci'a, Itali'a, Norvegi'a si Svedi'a cu privire la estradarea reciproca a criminalistiloru. — Se voru tipari si tramite la sectiuni.

Ne mai fiindu neci unu objectu la ordinea d'lei, presedintele invita camer'a a tramite la sectiuni proiectulu de lege despre assentarea d'in 1871 spre deliberare câtu mai urgenta. — Se decide.

Siedinti'a se inchiàia la 1³/₄ ora d. m.

Siedinti'a de la 12. ian.

In siedinti'a de asta-di a camerei reprezentantiloru, dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei trecute, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se transmitu comisiunei petitiunarie, presedintele comunica, cà raporturile comisiunei financiare despre bugetele ministerieloru de interne si comerci, alu ministrului-presedinte, alu ministrului langa person'a Majestàtii Sale si alu ministeriulu croatu-slavonu se voru distribui in siedinti'a de sambeta (14. ian.), era bugetele ministerieloru de finencie si justitia, precum si bugetulu provisoriuului fiumanu se voru impartì marti-a si mercuri'a venitoria. Mai de parte, presedintele aduce la cunoscintia camerei, cà in siedinti'a de mane (13. ian.) se va ceti raportulu despre legea de assentare ; era dupa siedinti'a plenaria, camer'a va trece in sectiuni pentru a deliberà proiectele de legi despre aperarea tieriei. Intre ace'a se va tipari raportulu despre legea de assentare, se va distribui si pune la ordinea d'lei in siedinti'a de luni (16. iun.) ; si apoi se voru incepe desbaterile a supr'a bugetului.

Propunerile presedintelui fure primite cu indestulire d'in partea camerei.

Maresialulu Prim.

Don Juan Prim, conte de Reus si marquis de Los-Castillejos, maresialu si ministru-presedinte, s'a nascutu in 6. decembrie 1814 in Reus, in Cataloni'a, unde tata-sèu se aflà ca oficieru in garnisona. Elu studià drepturile ; dupa-ce a eruptu inse resbelulu civilu, in urm'a mortei lui Ferdinandu VII, trecù in partea cristina-istiloru (numiti astufeliu de la numele reginei Cristin'a, mam'a Isabellei), intrà in armata, se luptà cu mare bravura si norocu contr'a carlistiloru, si se radichè inca in an. 1837 pana la gradulu de colonelu. Elu se tieneà de partit'a progresistiloru, dupa-ce inse Espartero facù, in 10. octomvre 1840, pre regent'a Cristin'a sè abdice si, dupa-ce cortesii lu-alesera, pre d'insulu de regente, in 8 maiu 1841, Prim trecù in partea opusetiunei, de-ora-ce Espartero, in contra' vointiei progresistiloru, tieneà strinsu la constitutiunea d'in 1834. In urm'a rescotei d'in Barcelon'a, d'in decembrie 1842, Prim fugi in Franci'a, si de aici pregati una revolutiune noua in favorulu Cristinei. Nu multu dupa acèst'a fù alesu deputatu in Barcelon'a, si astu-feliu, intorcundu-se in patria, se folosi de acèsta pusetiune pentru a mediu-loci una unire intre progresisti si moderati.

In urm'a rescotei d'in provinciele Cataloni'a, Aragoni'a si Andalusi'a, se formà unu guvern provisoriu (in care se aflà si Serrano), si Espartero fugi, in 22. iuliu 1843, in Angli'a, èr' Prim iù numitu generalu si conte de Reus, dreptu respalata pentru succesele activitatii sale. Intr'ace'a, cascigandu-si partit'a moderatiloru preponderantia in guvern, stang'a estrema, carea inca se tieneà de partit'a progresistiloru, facu una rescota in Cataloni'a in contra' guvernului. Prim fù tramisu de guvern sè sugrume acèsta rescota ; dupa una lupta de unu anu inse, Prim recunoscu calea gresita pre care a apucatu, si si-depuse comand'a. — In an. 1844 fù prinsu si judecatu la inchisore de siese ani d'in caus'a unoru comploturi. Dupa una diumetate de anu fù inse agratiatu, si apoi mai tardu fù numitu locutienetoriu pre in

sul'a Puerto-Rico. De la 1848 desvoltă in cortesu activitate mare ca capu alu progresistiloru. In aprilu 1853 fū esilatu in Francia, de aici trecu, in tomn'a acelu-a-si anu, in Turci'a si luă parte la resbelulu contr'a Rusiei. In anulu urmatoriu, fiindu alesu deputatu, s'a reintorsu in Spani'a, si in an. 1858 fū chiamatu de guvern'u in senatu. In resbelulu contr'a Marocei, de la 1859—60, i se incredintia comand'a a supr'a unei pârți de armata si, in urm'a succesoru obtienute, fū remuneratu cu titulu unui marquis de Los-Castillejos. Dupa-ce si reintorse d'in espeditiunea facuta, d'impreuna cu francesii se anglesii, contr'a Mexiculu, si dupa-ce si-rectifică procedur'a observata in acea espeditiune, prin una vorbire tienuta in senatu in cursu de trei zile, Prim intră era-si in opusetiune contr'a cabinetulu Odonnel si contr'a uniunei liberale, cu ajutorulu carei-a Odonnel ajunsesse la potere. In 13. aug. 1864 fū esilatu in cetatea Oviedo. De aici merse apoi in strainetate si, dupa vr'o-câte-va lune, se reintorse si se puse in fruntea rescolei de la 3. ian. 1866 contr'a lui Odonnel; trupele sale fure inse batute pre stradele Madridulu, rescolla fū sugrumata in 22. iuniu 1868, si astu-feliu Prim trebui sē fuga in Angli'a.

Putiene d'fle dupa invingerea reportata a supr'a lui Prim, Odonnel cadiu de la potere si in loculu sēu venira la guvern'u Narvaez si Gonzalez Bravo, barbati ai reactiunei, cari prin portarea loru provocara una rescola noua. Inca iu 1867 se rescolara provinciile Aragoni'a si Cataloni'a; acēsta rescola fū inse sugrumata mai inainte de ce Prim ajunsesse a se pune in fruntea ei. Prim trebui deci sē mai astepte inca unu anu, pentru a ajunge la tinta. In ver'a anulu 1868, pre candu Isabell'a petrecea la băiele de la San-Sebastian, personalulu fiotei d'in portulu Cadiz se rescolla sub conducerea admiralulu Topete; maresialulu Serrano, care se află in esilu pre insulele canarice, fū rechiamau; acestu-a se puse apoi in fruntea regimentelor d'in Andalusi'a si batū trupele, cari mai remasera inca fidele reginei, la podulu de la Alcolea. Prim inca veni intr'ajutoriu, si asta-data nu fara succesu, că-ci rescollati intrara in Madridu, strigandu: Josu cu Bourbonii. Isabell'a si-caută refugiuulu preste Pirenei, in Francia.

Guvernulu provisoriu, in frunte cu Prim si Serrano, conchiamă apoi cortesii, si Serrano fū numitu reginte, ér' Prim ministru de resbelu si ministru-presiedinte, si votulu sēu eră votu dicidietoriu in tote afacerile interne si esterne. Elu efeptu, ca cortesii sē se dechiare pentru sustienerea monarchiei si sē deē tieriei una constitutiune mai liberale. Ocupatiunea d'in tempulu d'in urma a maresialulu Prim fū a caută ispanioliloru unu rege, dar' pre acēsta cale intimpinā mai multe difficultati. Pre fetiorulu lui Ludovicu Filipu, ducele de Montpensier, idolulu uniunei liberale si alu capulu ei, Topete, pre acelu-a, care ar' fi primitu coron'a ori si candu i s'ar' fi oferitu, Prim nu l'a voitu; elu a oferitu coron'a ispaniola pre aiurea, a oferitu-o tinerulu duce de Genua in Florenti'a, a oferitu-o principelui Fridericu Carolu si principelui Leopoldu de Hohenzollern in Berlinu, apoi era-si in Florenti'a ducelu de Aosta.

Acestu d'in urma primi, in fine, coron'a. Prim se vedu la tint'a planuriloru sale. Inse cu atāt'a mai tare se in fierbentă lupt'a verbale intre partite. In siedinti'a cortesiloru de la 28. decemvre 1870, Prim dede locu expresiunei, că pentru salvarea libertatii elu va calcă, in casu de lipsa, si constitutiunea; dar' pentru a induleci incātu-va acēsta expresiune neprecugetata, adause inca cuvintele că, indata dupa sosirea noului rege, elu se va retrage la una vietia mai liniscita. Cu tote aceste-a inse, in ser'a d'fle urmatorie, candu Prim esī d'in palatulu cortesiloru, fū lovitu de mai multe puscature si, doue d'fle dupa ace'a, si-dede ultim'a respirare. Elu mori in etate de 56 ani. Dorinti'a de a se retrage la una vietia mai liniscita i se implini in scurtu tempu, inse cu totulu in altu modu.

Publicămu urmatori'a corespundintia pentru a nu aparē partiali; dorimu inse ca sē incete susceptibilitatē si certele personali.

Dev'a, 1870.

Dle Redactoru!

Correspondinti'a anonimulu si a „mai multi“ d'in acestu comitatu, publicata in „Federatiunea“, nr. 138 d'in 1869, si nr. 1 d'in 1870, relativa la incetarea societatii romane de lectura d'in Dev'a, la mutarea acelei-a de presiedintele Georgiu Ciacianu, in localitatea sa, d'in propri'a-si auctoritate, si la provocarea cassariulu societatii, spre a dā ratiuciniu fidelu, — in interesulu adeverulu, ea se dechiara de nefundata, anonimulu si respectivii corespundinti, de persone putinu seriose, — pentru că societatea de lectura nu a incetatu, ea esiste, si mutarea ei in localitatea presiedintelu provisoriu Georgiu Ciacianu, s'a facutu cu invoirea societatii, necapetandu-se, dupa abdicerea cuartirulu inchiariatu, alta localitate accomodata scopulu.

Tota una-data, se alatura aci in copia autenticata estrasulu protocolulu adunarei generale a societatii de lectura, tienuta in 7/20 ianuaru 1870., si ca respunsu la corespundinti'a aparuta in nr. 1 1870. alu „Federatiunei“,

referitoria la facerea ratiuciniulu se alatura, tota in copia, estrasulu d'in protocolulu siedintei generale, tienuta in 24. ian. 1870.)

D'in siedinti'a generale a societatii de lectura romana in Dev'a.

L. Petcu m. p.,
presiedinte.

Mihaele Bontescu, m. p.,
notariu.

VARIETATI.

*. (Cum se roga soldatii francesi.) In Montigny-le-Roi devenira prinsu mai multi gardisti mobili francesi si la cei mai multi d'intre d'insii se aflara scrise urmatoriele rogatiuni, cari sunt forte latite in armat'a francesa. — Cea d'antāiu, rogatiunea Domnulu, suna astu-feliu: „Tatalu nostru, care nu esti in ceriuri ci estu prisioneru in Germani'a, pēra numele tēu, finesca-se imperat'f'a ta pentru totu-de-un'a. Fia vointi'a ta esilata de pre pamentu si condamnata in ceriuri. Dā-ni nōe ce ni-ai rapitu in cursulu celoru 18 ani ai imperatiei tale, cea ce, calculandu-se cu cāte 40 milioane franci pre anu, face una modesta suma totale de 720 milioane. Ertā-ni nōe dīu'a a patr'a a lunei lui septemvre, precum si noi tī-amu erlatu decimarea braviloru nostri soldati. Nu ne mai duce in ispita, ca sē succumbemu sub povar'a imprumuturiloru fabuloase, ci ne scapa pre noi de person'a ta miserabile si lasia fara ca sē-ti uitu de suit'a ta, asemenea desgustatoria, ca si tine. Aminu.“ A dou'a rogatiune, simbolulu credintei, suna asiē: „Credu in republica, mam'a a totu ce poporulu francesu pote face, in fiic'a sa, egalitatea carea, fiindu conceputa prin spiritulu poporulu si nascuta prin civilisatiune si dreptulu poporeloru, este pre nedreptu rapita de cātra despoti, cari au asassinatu libertatea poporulu si o au immormentatu in urn'a plebiscitaria, inse ea a reinviatu in una d'f si s'a pusu de-a drept'a guvernulu provisoriu, de unde va judecā pre satelitti imperiulu condamnatu. Credu in justiti'a republicana, in infami'a aristocratiloru, fara a li ertā vre-un'a d'in crimele loru, in reinvierea gloriei francese, carea nu va mai fi nice-odata desonorata. Aminu.“

*. († Necrologu.) Ionu Iacubu, parocu in Runcsioru, d'impreuna cu patru orfani infanti, Alesiu Olariu, parocu in Gurasadulu, Ioanichiu Olariu, oficialu la tribunallulu comitatensu d'in Dev'a, si Alesiu Olariu, juristu absolutu, deplangu morte pre-iubitei loru: socie, mame, fiice si surore, Asineft'a Olariu maritata Iacubu, carea, dupa unu morbu de plamane de trei d'fle, repausā in 7. ian. 1871, in etate abie de 29 de ani a vietiei sale si dupa una casatoriā fericeitā de 7 ani. Defunct'a s'a immormentatu in 9. i. c. in cimiteriulu d'in Runcsioru. Fia-i tierin'a usior'a si memori'a eterna!

*. (Unu corespundinte d'in Cassel) alu diuariulu „Indēpendance Belge“ serie, că intre prisionierii francesii de acolo s'ar' fi descoperitu urmele unei conjuratiuni contr'a vietiei lui Napoleonu. Unu individu, cu numele Arnstein, diumetate germanu, diumetate rusu, ar' fi ascultatu sioptirile unoru prisionieri francesi, cari vorbiau despre esistinti'a unui complotu contr'a vietiei lui Napoleonu, in casu candu Parisulu s'ar' bombardā.

Sciri electrice.

B r u s s e l l ' a , 10. ian. Prusii incepura bombardarea cetatii Longwy cu 80 tunuri. Givet inca se va bombardā.

C o n s t a n t i n o p o l e a , 10. ian. Una epistola conciliatoria a principelui romanu Carolu fū primita forte rece d'in partea Portei. Epistolele principelui descriu pusetiunea lui de forte amenintiata. Tonulu epistolei, indreptata de principe cātra suveranii Europei, e forte moderatu; elu se incerca a esoperā introducerea unoru modificari in constitutiunea Romaniei. (!)

B o r d e a u x , 11. ian. (Oficialu.) Bourbaki telegrafeza, cu datulu 10. ianuaru, ser'a, că in noptea d'in urma inamiculu fū alungatu d'in casele d'in Villersexel. — Restulu remasu in cetate, sēu o a parasitu desu de demanetia, sēu s'a predatu francesiloru.

L o n d r ' a , 11. ian. Ieri s'a tienutu in Iames-Hale unu meetingu mare, in care se primi cu unanimitate resolutiunea, ca guvernulu britanicu

*) D'in actele acluse se vede, că societatea a decisu stramutarea localitatii, si că ratiuciniulu s'a facutu cu esactitate la timpulu sēu. Nu le publicămu inse pentru lips'a spatiulu.

sē recunosca republic'a francesa si sē proteje contr'a politiceii prusesci, de a rapf vre-o p d'in territoriulu francesu.

B e l g r a d u , 11. ian. De ora ce cestiu danubiana atinge interesele de vietia ale Serli ca statu litoralu, Serbi'a va delegā unu ag' oficialu la conferinti'a d'in Londr'a. Tote sta litorale aru poté face asemenea.

V i e n ' a , 11. ian. Generalulu Manteuffel numitu comandante supremu alu armatei germ d'in Vogesi in loculu lui Werder; pre Manteulu-va supplini la armat'a de nordu generalu Goeben, comandantele corpulu alu 8. de armi

M u n i c u , 12. ian. Camer'a reprezentatoru este incungiurata de milita. Jōrg ataca ministeriulu si pre rege.

P r a g ' a , 12. ian. Cehii au incetatu cu atarile contr'a unui resbelu cu Rusi'a. „Narodn' d'fču, că salvarea cehiloru are sē vina numai la unu resbelu alu Rusiei contr'a Austriei.

V i e n ' a , 12. ian. Scirile d'in Londr'a spun, că desbaterile conferintei, puse pre asta-di la dinea d'flei, nu se voru incepe inca; se pare a luā intr'adeveru in consideratiune cursulu lucruriloru inaintea Parisulu, si că poterile nu afla scopu a deschide conferinti'a in unu momentu, care se pote asteptā caderea Parisulu (?). Ince carea Romaniei si a Serbiei a delegā, ca statulu litorale, reprezentanti oficiali la conferintia, n'au nice cea mai mica perspectiva pentru unu resutatu favoritoriu.

B o r d e a u x , 12. ian. Sciri parisiane sosisu in 10. ian. prin balonu: Raportulu militariu d' 9. ian. d'fice: Ieri ser'a se intemplara mai mult loviri in directiune spre Malmaison. Inimiculu si reinnoi asta-di demanetia a patr'a ora ataculu contr'a Maison-Crochard si contr'a posturiloru d' la Reuil. Gardele mobile respinsera tote atacurii si causara prusiloru perdiere enorme. Asta nopt cadiura una multime de granate pre intrarile in Pantheon, in sectiunea a noua. — In spitalulu Pitie s'a ucisu una femea; morbosii trebuira transportati in celarie; prusii puscara si a supr'a spitalulu Val Grace. Noptea cadiura in intrulu Parisulu 2000 bombe; vr'o cāte-va femea si copii fure vulnerati si ucisi. Dupa alte informatiuni, prusii bombardeza forturile Issy, Vanves si Mont-rouge; granatele cadiura in Pantheon, Odeon, Vanves si Rue Babylon.

B o r d e a u x , 12. ian. Scirile d'in Parisu primite prin ballonu spunu, că cu ocaziunea unei explorari in directiunea garei cālii ferate de Strassburg s'au subminat tote casele ocupate de prusii si s'au aruncatu in aeru. Explorarea contr'a Clamart-ului, facuta cu scopu de a stricā lucrările inimiculu, a succesu pre deplinu. Ministrulu de esterne a taramisu unu aginte diplomaticu, care va protestā contr'a bombardarei. Poporatiunea nu este descuragiata.

R o m ' a , 12. ian. Locutienti'a generalulu Lamarmora se va desfintiā in 15. ianuaru, si se va transformā in una prefectura. Ministrulu Gaddo va functiunā in Rom'a ca comissariu guvernulu.

C o n s t a n t i n o p o l e , 12. ian. D'in Jemenu sosescu sciri bune. Ministrulu de resbelu sistā deocamdata transportarea ulterioara de trupe. — Jemenu-lu se va inpartī in trei prefecture militare.

Burs'a de Vien'a de la 12. ianuaru 1871.

5% metall.	57.50	Londra	124.05
Imprum. nat.	66.55	Argintu	121.70
Sorti d'in 1860	94.40	Galbenu	5.86
Act. de banca	738.—	Napoleond'or	9.96
Act. inst. cred.	248.40		

Proprietariu si editoriu **ALES. ROMANU.**
Redactoru resp. interim. **Dr. IOS. HODOSIU.**